

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÎRE nr. _____

din _____

Chișinău

**cu privire la aprobarea Programului de finanțare
Fondul pentru Eficiență Energetică în sectorul Rezidențial din Republica Moldova**

În temeiul art. 7¹ alin. (6) și art. 10 alin (2) lit. e) din Legea nr.139/2018 cu privire la eficiența energetică (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, Nr. 309-320, art. 476) , cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE,

1. Se aprobă Programul de finanțare Fondul pentru Eficiență Energetică în sectorul Rezidențial din Republica Moldova (se anexează).
2. Instituția Publică Centrul Național pentru Energie Durabilă, în termen de 3 luni de la data intrării în vigoare a prezentei hotărâri:
 - 1) va asigura elaborarea și punerea în aplicare a unui sistem de monitorizare, raportare și verificare anuală a economiilor de energie obținute în rezultatul implementării măsurilor de eficiență energetică și valorificare a surselor regenerabile de energie în cadrul proiectelor finanțate din resursele financiare ale Programului de finanțare Fondul pentru Eficiență Energetică în sectorul Rezidențial din Republica Moldova;
 - 2) va elabora și aproba manualul operațional pentru implementarea FEERM și ghidul de aplicare la FEERM.
3. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Ministerului Energiei.
4. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PRIM-MINISTRU

Dorin RECEAN

Contrasemnează:

Ministrul Energiei

Victor PARLICOV

PROGRAM DE FINANȚARE
Fondul pentru Eficiență Energetică în sectorul Rezidențial din Republica Moldova

I. DISPOZIȚII GENERALE

1. Programul de finanțare Fondul pentru Eficiență Energetică în sectorul Rezidențial din Republica Moldova (în continuare - FEERM) are drept scop crearea instrumentelor financiare sub formă de grant și alocații, în calitate de stimulente financiare acordate beneficiarilor din cadrul FEERM, în calitate de măsură de politică în domeniul eficienței energetice, în vederea îmbunătățirii eficienței energetice de către consumatorii finali din sectorul rezidențial (în continuare – consumatori casnici).

2. Implementarea FEERM se realizează din contul valorificării resurselor financiare colectate în cadrul Programului privind implementarea schemei de obligații în domeniul eficienței energetice, aprobat prin Hotărâre de Guvern, resurselor financiare atrase sub formă de donații sau granturi în baza acordurilor semnate cu partenerii de dezvoltare și donatorii, precum și din contul Fondului de reducere a vulnerabilității energetice (în continuare – FRVE) în calitate de măsuri de asistență socială pentru implementarea măsurilor prevăzute la art. 5 alin. (1) lit. c) din Legea 241/2022 privind Fondul de reducere a vulnerabilității energetice.

3. Valorificarea resurselor financiare în cadrul FEERM este organizată în bază de produse de finanțare, aprobate de către Consiliul Instituției Publice Centrul Național pentru Energie Durabilă (denumit în continuare Consiliu) și destinate finanțării proiectelor de eficiență energetică și valorificare a surselor regenerabile de energie în cadrul clădirilor din sectorul rezidențial.

4. Obiectivul general al FEERM este promovarea și facilitarea utilizării eficiente a energiei de către consumatorii casnici prin valorificarea potențialului de eficientizare a consumului de energie în clădirile din sectorul rezidențial, rezultând în reducerea cheltuielilor populației pentru resurse energetice, sporirea nivelului de confort în locuințe, îmbunătățirea aspectului estetic al clădirilor, creșterea valorii imobilelor și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.

5. FEERM urmărește atingerea următoarelor obiective specifice pentru perioada 1 ianuarie 2024 – 31 decembrie 2027:

1) Realizarea a minimum 5,76 mii tone echivalent petrol (ktep) de noi economii de energie la consumatorii casnici;

2) Asigurarea renovării unei suprafețe încălzite de cel puțin 507 mii m² din clădirile din sectorul rezidențial;

6. FEERM este organizat sub forma unei subdiviziuni interne în cadrul Instituției Publice Centrul Național pentru Energie Durabilă (în continuare – CNED).

7. În sensul FEERM, se utilizează noțiunile definite în Legea nr.139/2018 cu privire la eficiența energetică (în continuare – Legea nr.139/2018), Legea nr.187/2022 cu privire la condominiu, Legea nr.75/2015 cu privire la locuințe și Legea nr.92/2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării, precum și următoarele noțiuni:

1) *alocație* – ajutor financiar pentru eficientizarea consumului de resurse energetice, acordat în conformitate cu art. 5 alin. (1) lit. c) din Legea 241/2022 privind Fondul de reducere a vulnerabilității energetice, destinat gospodăriei vulnerabile pentru acoperirea parțială a costurilor cu investiția eligibilă din contul contribuției beneficiarului;

2) *asociație de proprietari din condominiu (denumită în continuare – asociație)* – astfel cum este definită în Legea nr. 187/2022 cu privire la condominiu. În sensul FEERM, noțiunile „asociație de proprietari ai locuințelor privatizate (APLP)”, „asociațiile de coproprietari în condominiu locativ (ACCL)” și „cooperativele de construcții ale locuințelor (CCL)” au aceeași semnificație;

3) *beneficiar* – asociație de proprietari din condominiu sau proprietar al casei individuale, care a obținut stimulente financiare din mijloacele financiare ale FEERM;

4) *casă individuală (casă cu curte)* – astfel cum este definită Legea nr.75/2015 cu privire la locuințe. În sensul FEERM, casele de tip duplex se vor considera case individuale;

5) *contract de finanțare* – contract încheiat în scris între CNED și beneficiarul produsului de finanțare al FEERM;

6) *contribuția beneficiarului* – mijloace financiare ale beneficiarului obținute din capitalul său propriu sau din credite și utilizate pentru co-finanțarea proiectului de implementare a măsurilor de eficiență energetică și valorificare a surselor regenerabile de energie, în conformitate cu produsul de finanțare respectiv;

7) *gospodărie vulnerabilă energetic (în continuare – gospodărie vulnerabilă)* – consumator casnic de energie căruia i-a fost atribuită una din categoriile de vulnerabilitate energetică în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 704/2022 privind aprobarea Regulamentului cu privire la atribuirea categoriilor de vulnerabilitate energetică și modul de stabilire și plată a compensațiilor pentru achitarea facturilor la energie;

8) *investiție eligibilă* – suma tuturor cheltuielilor eligibile pentru finanțare în cadrul proiectelor de eficiență energetică și valorificare a surselor regenerabile de energie în conformitate cu produsul de finanțare aplicabil în cadrul FEERM;

9) *produs de finanțare* – totalitatea condițiilor pentru accesarea și acordarea stimulentei financiare din mijloacele financiare ale FEERM;

10) *sistem de alimentare centralizată cu energie termică (în continuare - SACET)* – ansamblu de instalații de producere, de rețele termice și de instalații de utilizare a energiei termice dintr-o localitate sau dintr-o zonă a unei localități, legate printr-un proces comun de funcționare, destinate producerii, distribuției și utilizării energiei termice sub formă de aburi sau de apă fierbinte.

11) *solicitant* – asociație de proprietari din condominiu și/sau proprietar al casei individuale care solicită stimulente financiare din mijloacele financiare ale FEERM;

12) *stimulente financiare* – suport financiar nerambursabil, sub formă de grant și alocație, acordat beneficiarilor din mijloacele financiare ale FEERM pentru finanțarea proiectelor de eficiență energetică și de valorificare a surselor regenerabile de energie;

13) *venituri confirmate* – veniturile efectiv încasate, ce pot fi confirmate documentar din surse oficiale deținute de autoritățile publice, bănci, entitățile din domeniul financiar nebanca și/sau birourile istoriilor de credit, inclusiv remitențele care pot fi confirmate documentar, precum și veniturile confirmate în baza documentelor primare cu regim special prevăzute în Hotărârea Guvernului nr.294/1998 cu privire la executarea Decretului Președintelui Republicii Moldova nr.406-II/1997.

8. Principiile de funcționare a FEERM sunt:

1) *transparență* – punerea la dispoziția solicitanților și beneficiarilor FEERM, precum și altor părți interesate a informațiilor complete și pertinente privind produsele de finanțare și activitatea acestuia;

2) *eficiență* – formarea și gestionarea FEERM în vederea atingerii obiectivelor acestuia și obținerii celui mai bun rezultat pentru beneficiari;

3) *echitate* – drepturi egale pentru fiecare solicitant și beneficiar din cadrul FEERM;

4) *previzibilitate* – formarea și gestionarea FEERM în baza documentelor și actelor normative;

5) *eficiența energetică înainte de toate* – în deciziile de investiții în măsurile de eficiență energetică și valorificare a surselor regenerabile de energie se va acorda prioritate soluțiilor legate de eficientizarea cererii de energie ori de câte ori acestea sunt mai eficiente din punct de vedere al costurilor și produc beneficii mai ample ale energiei economisite.

II. ELIGIBILITATE ȘI EVALUARE

9. Stimulentele financiare, conform produselor de finanțare, sunt oferite solicitanților în baza următoarelor criterii de eligibilitate:

- 1) nu are restanțe față de bugetul public național;
- 2) nu are inițiate proceduri judiciare care ar periclita derularea proiectului de eficiență energetică și de valorificare a surselor regenerabile de energie;
- 3) întrunește următoarele criterii specifice:
 - a) pentru asociații:
 - este înregistrat în Registrul de stat al unităților de drept din Republica Moldova;
 - dispune de hotărârea adunării generale a asociației privind aprobarea reabilitării energetice a blocului locativ, a cuantumului contribuției beneficiarului, precum și a modului de finanțare a acesteia (capital propriu sau credit bancar);
 - confirmă disponibilitatea acoperirii contribuției beneficiarului, în conformitate cu prevederile produsului de finanțare;
 - nu are restanțe față de prestatorii de servicii intermediare, furnizorii de resurse energetice (energie electrică, gaze naturale, energie termică), apă și canalizare, și/sau servicii publice de comunicații electronice, în conformitate cu prevederile produsului de finanțare;
 - nu este în procedură de insolvență sau în curs de lichidare;
 - b) pentru proprietari ai caselor individuale:
 - confirmă disponibilitatea acoperirii contribuției beneficiarului, și anume prin: documentele privind veniturile confirmate, în cazul achitării acesteia din contul mijloacelor financiare proprii ale proprietarului și/sau decizia băncii de acordare a creditului;
 - nu are restanțe la serviciile comunale și necomunale prestate conform contractelor încheiate direct cu prestatorii de servicii, precum și pentru întreținerea, deservirea și reparația proprietății comune, în situația când casele individuale sânt amplasate pe terenurile aferente, transmise în administrarea asociației, și în cazul beneficierii de aceste servicii, indiferent dacă proprietarii acestor case sânt sau nu membri ai asociației menționate;

10. Proiectele finanțate în cadrul FEERM întrunesc următoarele cerințe:

- 1) promovează soluții de renovare, fezabile din punct de vedere tehnico-economic, în conformitate cu cerințele minime de performanță energetică, cu respectarea principiului “eficiența energetică înainte de toate”, în baza raportului de audit energetic efectuat de către un auditor energetic calificat și înregistrat în Registrul electronic al auditorilor energetici;
- 2) soluțiile promovate demonstrează un nivel minim de economii de energie în funcție de categoria măsurilor propuse spre implementare;
- 3) respectă pentru fiecare categorie de măsuri plafonul maxim de finanțare stabilit în baza produsului de finanțare respectiv;
- 4) de fezabilitate tehnică, care constă în evaluarea a cel puțin următoarelor aspecte:
 - relevanța soluțiilor propuse pentru necesitățile specifice ale clădirii/clădirilor;
 - corespunderea caracteristicilor sistemelor, tehnologiilor și materialelor propuse cerințelor tehnice minime înaintate;
 - respectarea tuturor cerințelor normative și a reglementărilor tehnice aplicabile, inclusiv referitoare la autorizarea lucrărilor de construcție și calitatea în construcții;

- starea tehnică a clădirii în baza raportului de expertiză tehnică a clădirii, elaborat în conformitate cu cerințele legislației;
 - corespunderea planului și calendarului de execuție cu setul de măsuri propuse și gradul de complexitate a proiectului în conformitate cu produsul de finanțare respectiv;
 - corectitudinea și completitudinea estimărilor privind costurile proiectului, inclusiv a celor legate de proiectare, instalare, mentenanță etc;
 - capacitatea soluțiilor propuse de asigurare a economiilor de energie și reducere a emisiilor cu efect de seră în raport cu obiectivele propuse;
 - prevederea măsurilor ce permit asigurarea acțiunilor de monitorizare, raportare și verificare a rezultatelor proiectelor implementate etc.
- 5) de fezabilitate economico-financiară, în baza analizei cost-beneficiu, care constă în evaluarea a cel puțin următoarelor aspecte:
- eficiența economică a proiectului, în baza indicatorilor (venitul net actualizat, rata internă de rentabilitate și/sau durata de recuperare a investiției) stabiliți în conformitate cu metoda selectată pentru produsul financiar respectiv;
 - capacitatea asigurării contribuției beneficiarului în conformitate cu condițiile de finanțare pentru produsul financiar respectiv.
- 6) care țin de respectarea cerințelor de responsabilitate socială, de mediu și de governanță, necare, care constă în evaluarea a cel puțin următoarelor aspecte:
- conformarea proiectului cu prevederile legislației în domeniul protecției mediului și schimbărilor climatice;
 - proiectul ar trebui să aibă o abordare sustenabilă, utilizând materiale și tehnologii care au un impact redus asupra mediului și care sunt durabile pe termen lung;
 - corespunderea structurii de governanță a asociațiilor cu prevederile Legii nr.187/2022 cu privire la condominiu;
 - demonstrarea respectării drepturilor sociale și în procesul decizional al asociației.

11. La elaborarea și aprobarea produselor de finanțare se va ține cont de necesitatea promovării proiectelor în cadrul:

- 1) gospodăriilor vulnerabile, inclusiv în cele aflate în situație de sărăcie energetică, și, după caz, în cele atribuite la locuințe sociale;
- 2) asociațiilor reorganizate prin transformare în asociații de proprietari din condominiu în temeiul art. 87 din Legea 187/2022 cu privire la condominiu;
- 3) asociațiilor cu blocuri locative și caselor individuale racordate la SACET;
- 4) asociațiilor ce demonstrează existența fondului de reparație și dezvoltare;
- 5) asociațiilor cu blocuri locative unde există sistem de distribuție a agentului termic pe orizontală, inclusiv contoare individuale pentru fiecare apartament racordat.

12. Pentru finanțare din resursele FEERM sunt eligibile investiții exclusiv în: (i) măsuri de eficiență energetică și de valorificare a surselor regenerabile de energie, fezabile din punct de vedere tehnic și economic, inclusiv a celor ce se referă la puncte de reîncărcare pentru vehiculele electrice și a infrastructurii integrate pentru reîncărcarea vehiculelor electrice, în conformitate cu cerințele Legii nr. 282/2023 privind performanța energetică a clădirilor, și (ii) lucrări de reparație sau instalare, care sunt strict necesare pentru a proteja sau facilita implementarea măsurilor identificate în baza raportului de audit energetic și a proiectului tehnic detaliat în cazurile prevăzute de legislație, pentru fiecare proiect separat.

13. În cadrul FEERM nu sunt eligibile pentru finanțare:

- 1) proiectele, care promovează măsuri de eficiență energetică și valorificare a surselor regenerabile de energie la nivel individual de proprietari din condominiu din blocurile locative;
- 2) proiectele, care promovează măsuri privind deconectarea de la SACET sau instalarea sistemelor individuale de producere a energiei termice în raza de acțiune a SACET;
- 3) proiectele care promovează măsuri de eficiență energetică și valorificare a surselor regenerabile de energie în cadrul construcțiilor temporare sau care nu sunt date în exploatare, cu excepțiile stabilite în conformitate cu produsul de finanțare;
- 4) clădiri nesigure, cu probleme structurale grave, constatate în baza raportului de expertiză tehnică a clădirii, elaborat în conformitate cu cerințele legislației;
- 5) lucrări de reparație a clădirilor, unităților acestora și a sistemelor ingineresti aferente, în urma cărora nu se obțin economii de energie măsurabile directe, cu excepția lucrărilor minore de reparație sau instalare, în conformitate cu produsul de finanțare, care sunt strict necesare pentru a proteja sau facilita implementarea măsurilor de eficiență energetică și de valorificare a surselor regenerabile de energie eligibile spre finanțare în cadrul FEERM și care se încadrează în plafonul maxim de finanțare stabilit conform produsului de finanțare respectiv.

14. Cheltuieli neeligibile din contul stimulentei financiare, precum și a contribuției beneficiarului în cadrul FEERM sunt:

- 1) costuri pentru achiziția de bunuri și servicii ori cota-parte a acestora acoperite de alte programe/proiecte de asistență și/sau subvenții de stat;
- 2) costuri suportate înainte de depunerea cererii de către solicitant la componenta II prevăzută la pct.15, cu excepția costurilor serviciilor de elaborare a rapoartelor de audit energetic efectuate de către un auditor energetic calificat și înregistrat în Registrul electronic al auditorilor energetici și costurile serviciilor de proiectare;
- 3) achiziționarea bunurilor de mână a doua (second hand), cu excepția situațiilor prevăzute în manualul operațional pentru implementarea FEERM;
- 4) impozite și taxe care nu se includ în valoarea bunurilor, conform situațiilor financiare, cu excepția TVA;
- 5) plăți de locațiune a spațiilor și echipamentelor, care nu sunt necesare pentru implementarea proiectelor finanțate în cadrul FEERM;
- 6) consumabile și cheltuieli administrative;
- 7) cheltuieli de remunerare a membrilor organelor de conducere și angajaților asociației;
- 8) costurile aferente exploatării instalațiilor, de întreținere și reparație a clădirii, cu excepția celor menționate la pct. 11, precum și amenajare a teritoriului;
- 9) achiziționarea de terenuri și clădiri;
- 10) achiziția de autovehicule pentru necesitățile asociației, membrilor organelor de conducere și angajaților asociației.

III. COMPONENTELE ȘI ACTIVITĂȚILE PRINCIPALE ALE FEERM

15. Activitățile FEERM sunt structurate în următoarele componente:

- 1) componenta I – informare și promovare;
- 2) componenta II – identificare, selectare și finanțare;
- 3) componenta III – monitorizare și evaluare.

Secțiunea 1

Componenta I – informare și promovare

16. Componenta I are scopul de diseminare a informației privind obiectivele, produsele de finanțare disponibile și avantajele acestora, condițiile de eligibilitate și evaluare, derularea implementării tuturor etapelor FEERM pentru eliminarea barierelor informaționale și atingerea obiectivului privind valorificarea resurselor financiare în cadrul FEERM.

17. Instituția Publică Centrul Național pentru Energie Durabilă:

- a) acordă suport informațional asociațiilor și proprietarilor caselor individuale pentru a facilita participarea la FEERM;
- b) elaborează materiale promoționale, inclusiv prin furnizarea publicului larg a informațiilor și a sfaturilor tehnice specializate precum și exemple de soluții tehnologice fiabile oferite de piață pentru renovarea clădirilor rezidențiale, inclusiv pentru creșterea gradului de conștientizare a efectului diferitor grade de renovare (simplă, medie și profundă) asupra performanței energetice a clădirilor;
- c) elaborează ghidul de aplicare la FEERM și îl publică pe pagina web oficială a acesteia;
- d) organizează evenimente de promovare a FEERM.

Secțiunea a 2-a

Componenta II – identificare, selectare și finanțare

18. Stimulentele financiare se acordă beneficiarilor FEERM în limita bugetului disponibil, având scopul de facilitare a realizării proiectelor de renovare a blocurilor locative și caselor individuale prin implementarea măsurilor de eficiență energetică și valorificare a surselor regenerabile de energie.

19. Stimulentul financiar sub formă de grant este dedicat următoarelor categorii de beneficiari:

- 1) asociațiilor;
- 2) proprietari ai caselor individuale.

20. Stimulentul financiar sub formă de alocație este dedicat beneficiarilor FEERM, proprietari din condominiu și proprietari ai caselor individuale. Alocațiile sunt acordate din contul Fondului de reducere a vulnerabilității energetice și/sau resurselor financiare atrase sub formă de donații sau granturi în baza acordurilor semnate cu partenerii de dezvoltare și donatorii.

21. Suma alocației constituie cel mult 90% din valoarea contribuției beneficiarului pentru investiția eligibilă. Suma alocației este corelată cu categoria de vulnerabilitate energetică a gospodăriei vulnerabile din care face parte proprietarul respectiv, după caz. Suplimentar, pentru proprietarii din condominiu, suma alocațiilor este corelată cu cota de contribuție a proprietarului respectiv din condominiu la finanțarea cheltuielilor asociației, conform prevederilor Legii nr. 187/2022 cu privire la condominiu.

22. Grantul constituie cel mult 70% din valoarea investiției eligibile și nu poate depăși plafonul maxim de finanțare stabilit în conformitate cu produsul de finanțare aplicabil pentru fiecare categorie de beneficiar. La stabilirea valorii grantului, în conformitate cu condițiile produsului financiar respectiv, se vor lua în considerare prevederile stabilite la art. 13 alin. (2) și alin. (5) din Legea nr. 282/2023 privind performanța energetică a clădirilor.

23. Mijloacele financiare sunt acordate exclusiv pentru acoperirea cheltuielilor investiției eligibile, în conformitate cu produsul de finanțare, elaborat și aprobat conform Statutului Instituția Publică Centrul Național pentru Energie Durabilă.

24. Fiecare produs de finanțare dezvoltat în cadrul FEERM specifică, dar nu se limitează la următoarele aspecte:

- a) categoria de beneficiari eligibilă;
- b) condițiile acordării stimulentele financiare;

- c) categoriile de măsuri de eficiență energetică și de valorificare a surselor regenerabile de energie, precum și lucrări de reparație a clădirilor eligibile pentru finanțare;
- d) plafonul maxim de finanțare stabilit pentru fiecare categorie de măsuri;
- e) lista indicativă a măsurilor de eficiență energetică și de valorificare a surselor regenerabile de energie pentru fiecare categorie de beneficiari;
- f) nivelul minim de economii de energie a fi asigurate de fiecare categorie de măsuri;
- g) cerințele detaliate cu privire la tipul și caracteristicile materialelor și echipamentelor eligibile pentru finanțare;
- h) clasa energetică a clădirii ce urmează a fi obținută ca rezultat al implementării proiectului.

25. Principiile, procedurile și regulile ce urmează a fi aplicate la implementarea fiecărui produs financiar se descriu în manualul operațional pentru implementarea FEERM și în ghidul de aplicare la FEERM, aprobate în conformitate cu Statutul Centrului Național pentru Energie Durabilă.

26. Modalitatea de identificare, selectare și finanțare a beneficiarilor în cadrul componentei II este prevăzută în manualul operațional pentru implementarea FEERM și descrisă în ghidul de aplicare la FEERM, care include, dar fără a se limita la următoarele aspecte:

- a) modalitatea de depunere și colectare a cererilor de participare;
- b) principiile, procedurile și regulile aplicate pentru evaluarea eligibilității și a fezabilității tehnice, economico-financiare și de mediu, selectarea și modul de acordare a stimulentei financiare;
- c) aprobarea spre finanțare;
- d) etapele și modul de implementare a proiectelor acceptate spre finanțare;
- e) proiectul contractului de finanțare și semnarea acestuia;
- f) finanțarea;
- g) monitorizarea procesului de implementare și post-implementare;
- h) condițiile de modificare și încetare a contractului de finanțare, și efectele încetării;
- i) formulare, modele și șabloane aplicabile actelor necesare etc.

27. Pentru a accesa produsele de finanțare ale FEERM, fiecare solicitant depune o cerere/formular de aplicare, care conține în mod obligatoriu un set de acte indicat în manualul operațional pentru implementarea FEERM și în ghidul de aplicare la FEERM.

28. Perioada de înscriere și de depunere a cererilor de participare este anunțată pe paginile web oficiale ale Ministerului Energiei și a Instituției Publice Centrul Național pentru Energie Durabilă.

29. Acordarea stimulentei financiare în cadrul FEERM este condiționată de asigurarea contribuției beneficiarului în valoare egală cu diferența dintre valoarea totală a proiectului și valoarea stimulentei financiare eligibile în conformitate cu condițiile produsului de finanțare aplicabil.

30. Beneficiarii care nu dispun de resurse financiare proprii suficiente pentru implementarea proiectului aprobat spre finanțare pot acoperi insuficiența de capital din surse creditare sau prin intermediul contractelor de performanță energetică în conformitate cu prevederile alin. (13), art. 8 din Legea nr. 139/2018 cu privire la eficiența energetică.

31. Beneficiarii pot solicita stimulente financiare până la atingerea plafonului maxim de finanțare stabilit în conformitate cu produsul de finanțare aplicabil pentru fiecare categorie de beneficiar.

32. Responsabilitățile privind implementarea proiectului sunt stabilite în conformitate cu produsul de finanțare aplicabil și condițiile contractului de finanțare.

33. Instituția Publică Centrul Național pentru Energie Durabilă are obligația de a oferi suport informațional și metodologic, precum și ghidaj beneficiarului în procesul de implementare a proiectului, la solicitarea ultimului.

Secțiunea a 3-a

Componenta III – monitorizare și evaluare

34. Activitățile componentei III au scopul de monitorizare a realizării proiectelor finanțate în cadrul FEERM, identificarea și diminuarea riscurilor care pot amenința implementarea cu succes a proiectului, inclusiv prin neasigurarea nivelului minim de economii de energie pentru fiecare categorie de măsuri implementate, și afecta negativ durabilitatea măsurilor implementate.

35. Instituția Publică Centrul Național pentru Energie Durabilă asigură evaluarea de pre-finanțare, monitorizarea și evaluarea post-finanțare privind implementarea fiecărui proiect finanțat în cadrul FEERM, ceea ce presupune:

- 1) urmărirea respectării condițiilor de finanțare și utilizării resurselor financiare conform destinației stabilite în contractul de finanțare;
- 2) urmărirea procesului de achiziții a bunurilor și serviciilor, în conformitate cu condițiile contractului de finanțare, și colectarea datelor cu privire la costurile totale de proiect, categoriile principale de cheltuieli și a măsurilor individuale;
- 3) urmărirea procesului de implementare, a respectării etapelor și calendarului de implementare;
- 4) colectarea datelor relevante privind indicatorii de eficiență energetică, valorificare a surselor regenerabile de energie și reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră pe categorii de măsuri implementate;
- 5) evaluarea impactului măsurilor implementate;

36. Perioada de monitorizare post-implementare a beneficiarilor FEERM va constitui 12 luni de la data finalizării proiectului.

37. În cazul nerespectării condițiilor FEERM, beneficiarul stimulentei financiare este obligat să ramburseze mijloacele financiare acordate.

38. Instituția Publică Centrul Național pentru Energie Durabilă întocmește rapoarte de monitorizare, evaluare și verificare finală a fiecărui proiect finanțat în cadrul FEERM.

39. Instituția Publică Centrul Național pentru Energie Durabilă asigură elaborarea și punerea în aplicare a unui sistem de monitorizare, raportare și verificare anuală a economiilor de energie obținute în rezultatul implementării măsurilor de eficiență energetică și valorificare a surselor regenerabile de energie în cadrul proiectelor finanțate din resursele financiare ale FEERM.

IV. MONITORIZAREA PROCESULUI DE IMPLEMENTARE A FEERM

Secțiunea 1

Perioada de implementare, bugetul FEERM și estimarea costurilor

40. Perioada de implementare a FEERM este corelată cu durata implementării schemei de obligații în domeniul eficienței energetice prin intermediul Programului SOEE, aprobat prin Hotărâre de Guvern, și se stabilește 1 ianuarie 2024 – 31 decembrie 2027.

41. Bugetul FEERM este constituit din mijloacele financiare colectate în cadrul Programului privind implementarea schemei de obligații în domeniul eficienței energetice pentru perioada 2024-2026, granturi și donații din partea partenerilor de dezvoltare și/sau organizațiilor internaționale precum și din mijloacele financiare prevăzute în cadrul Fondului de reducere a vulnerabilității energetice pentru implementarea măsurilor prevăzute la art. 5 alin. (1) lit. c) din Legea 241/2022 privind Fondul de reducere a vulnerabilității energetice, alte mijloace neinterzise de lege.

42. Bugetul FEERM este parte a bugetului Instituției Publice Centrul Național pentru Energie Durabilă, aprobat în conformitate cu Statutul Instituției Publice Centrul Național pentru Energie Durabilă.

43. Cheltuielile administrative ale Instituției Publice Centrul Național pentru Energie Durabilă, pentru gestionarea, monitorizarea și controlul implementării FEERM sunt suportate din bugetul anual al Instituției Publice Centrul Național pentru Energie Durabilă. Plafonul acestor cheltuieli se stabilește la aprobarea bugetului FEERM, în mărime de până la 10% din bugetul anual al FEERM.

Secțiunea a 2-a

Indicatori de impact ai produselor FEERM

44. În procesul de implementare a FEERM, pentru perioada 1 ianuarie 2024 – 31 decembrie 2027 Instituția Publică Centrul Național pentru Energie Durabilă urmărește realizarea următorilor indicatori de produs:

1) cel puțin patru activități de mediatizare și informare cu privire la promovarea FEERM organizate;

2) asigurarea renovării unei suprafețe încălzite de cel puțin 373 mii m² în blocurile de locuit și cel puțin 134 mii m² în case individuale;

3) realizarea a minimum 5.76 mii tone echivalent petrol de noi economii de energie la consumatorii finali din sectorul rezidențial.

45. În procesul de implementare a FEERM, pentru perioada 1 ianuarie 2024 – 31 decembrie 2027 Instituția Publică Centrul Național pentru Energie Durabilă urmărește realizarea următorilor indicatori de rezultat:

1) cel puțin 50% din suprafețele încălzite supuse renovării în cadrul FEERM revin gospodăriilor vulnerabile, inclusiv celor aflate în situație de sărăcie energetică, și, după caz, celor atribuite la locuințe sociale;

2) cel puțin 75% din valoarea stimulentei financiare acordate este alocată pentru acoperirea cheltuielilor pentru realizarea măsurilor de eficiență energetică și valorificarea surselor regenerabile de energie în cadrul blocurilor de locuit;

3) cel puțin 50% din valoarea stimulentei financiare acordate vor fi alocate asociațiilor cu blocuri locative și proprietarilor cu case individuale, racordate la SACET.

Secțiunea a 3-a

Implementarea FEERM

46. Gestionarea, monitorizarea și controlul FEERM se realizează de către Instituția Publică Centrul Național pentru Energie Durabilă în conformitate cu manualul operațional pentru implementarea acestuia.

47. Instituția Publică Centrul Național pentru Energie Durabilă elaborează și prezintă anual, după examinarea de către Comitetul de finanțare și risc, spre aprobare Consiliului Instituției Publice Centrul Național pentru Energie Durabilă și Ministerului Energiei un raport privind implementarea FEERM și atingerea indicatorilor de impact.

48. Comitetul de finanțare și risc al Instituției Publice Centrul Național pentru Energie Durabilă examinează raportul de evaluare a dosarelor solicitanților de stimulente financiare din cadrul FEERM și decide cu privire la acceptarea sau respingerea spre finanțare a acestora.

49. În procesul de examinare, Comitetul de finanțare și risc al Instituției Publice Centrul Național pentru Energie Durabilă se conduce de condițiile și criteriile de evaluare stipulate în prezenta hotărâre, produsul de finanțare și manualul operațional de implementare a FEERM.

Secțiunea a 4-a

Supravegherea și coordonarea FEERM

50. Funcția de supraveghere și de evaluare a activităților și a modului de implementare a FEERM este exercitată de către Consiliul Instituției Publice Centrul Național pentru Energie Durabilă, în conformitate cu Statutul Centrului Național pentru Energie Durabilă.

NOTĂ INFORMATIVĂ

la proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului de finanțare Fondul pentru Eficiență Energetică în sectorul Rezidențial din Moldova

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului
Ministerul Energiei
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite
<p>Republica Moldova se confruntă cu problema consumului mare de energie pentru activitățile economice și în sectorul rezidențial și nu dispune de propriile resurse energetice pentru a asigura un grad înalt de independență energetică și competitivitate economică.</p> <p>Evenimentele din perioada anilor 2021-2022 au ridicat semnificativ gradul de vulnerabilitate a Republicii Moldova în domeniul energetic. Începând cu a doua jumătate a anului 2021, prețurile foarte mari de import pentru gazele naturale au reprezentat o provocare pentru țară, generând creșterea tarifelor la energia termică și gaze naturale pentru consumatori, iar prin aceasta - amplificarea fenomenului de sărăcie energetică.</p> <p>Datele privind monitorizarea pieței gazelor naturale arată practic o triplare a costului gazelor naturale livrate populației din Moldova în anul 2022 față de media perioadei 2019-2021 – de la 2183.2 milioane lei la 6381.8 milioane lei. Această creștere abruptă a costurilor pentru consumatorii din sectorul rezidențial a impus introducerea unui program amplu de subvenții pe perioada sezonului de încălzire 2022-2023, dat fiind faptul că circa 80% din populație a fost calificată în categoria cu vulnerabilitate foarte ridicată, iar altele peste 10% - în categoria cu vulnerabilitate ridicată. Astfel, până la finele lunii aprilie 2023 au fost achitate compensații în valoare de circa 3.5 miliarde lei.</p> <p>Creșterea esențială a tarifelor, pe fundalul unor probleme semnificative de eficiență energetică a părții preponderente a fondului locativ, a determinat creșterea gradului de vulnerabilitate a populației, reducând esențial capacitatea de plată a consumatorilor.</p> <p>Sectorul locuințelor/rezidențial este compus din case de locuit unifamiliale și blocuri locative. Clădirile din sectorul rezidențial din RM sunt vechi și din cauza lipsei de mentenanță și reconstrucții capitale ele se află în stare deplorabilă. Conform datelor din Publicația „Consumul de energie în gospodăriile casnice”, ediția 2022, realizat de Biroul Național de Statistică, analiza anilor de construcție a locuințelor arată că 75% din clădiri au fost date în exploatare până în anul 1990.</p> <p>O mare parte din fondul de locuințe al țării este caracterizat de un nivel scăzut al eficienței energetice, cu o rată redusă de înlocuire a vechilor clădiri din fondul locativ național. Conform datelor Ministerului Energiei, peste 70% din blocurile locative au un nivel scăzut de eficiență energetică. Aceasta impune o regândire a politicilor orientate spre sporirea eficienței energetice.</p> <p>Eficiența energetică redusă în sectorul rezidențial creează presiuni pe consumatorii casnici care sunt afectați direct de creșterea la nivel internațional a prețurilor pentru resursele energetice în măsura în care veniturile disponibile nu le permit să acopere cheltuielile pentru asigurarea nivelului de confort termic minim, conform normativelor sanitare. Aceasta impune implementarea unor mecanisme direcționate spre o îmbunătățire semnificativă a eficienței energetice în special în clădirile din sectorul rezidențial, care sunt responsabile pentru aproximativ jumătate din consumul final energetic al țării.</p>

Potrivit datelor colectate în cadrul exercițiului de elaborare a proiectului Strategiei sectoriale pe termen lung pentru renovarea fondului imobiliar național (mai 2020), realizat cu suportul Uniunii Europene, potențialul de reducere a consumului final de energie în clădirile rezidențiale este de aproximativ 45%, în cazul aplicării unui pachet de măsuri încadrate convențional într-un nivel mediu de renovare a clădirilor, ce țin de izolarea termică a pereților exteriori, acoperiș, subsol etc., înlocuirea ferestrelor și ușilor neeficiente energetic cu cele performante, măsuri de reglare a consumului de energie termică și îmbunătățirea sistemului de iluminat.

Vârsta mare a clădirilor, împreună cu lipsa întreținerii corespunzătoare indică potențialul semnificativ de sporire a performanței energetice. Până în prezent investițiile în renovarea clădirilor din sectorul rezidențial au fost limitate prin lipsa de programe și scheme de finanțare atractive, dedicate măsurilor de îmbunătățire a eficienței energetice și reducerea considerabilă a cheltuielilor pentru mentenanță. Barierele financiare în calea renovării clădirilor sunt recunoscute ca fiind cele mai importante nu doar în Republica Moldova, dar și în majoritatea țărilor din Uniunea Europeană.

Îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor rezidențiale este metoda cea mai sustenabilă pentru diminuarea impactului prețurilor și tarifelor mari la energie asupra populației. Facilitarea acestui proces poate fi realizată prin operaționalizarea unui mecanism atractiv de finanțare a măsurilor de renovare și îmbunătățire a eficienței energetice a locuințelor.

În conformitate cu art. 11 alin. (3) lit. a) din Legea 139/2018 cu privire la eficiența energetică, în vederea promovării și facilitării utilizării eficiente a energiei de către consumatorii mici de energie, inclusiv de către consumatorii casnici, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei elaborează și înaintează Guvernului spre aprobare măsuri care includ instrumente și politici de promovare a schimbării comportamentale, precum stimulentele financiare, accesul la programe de finanțare, suport financiar nerambursabil și alocații.

Astfel, proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului de finanțare Fondul pentru Eficiență Energetică în sectorul Rezidențial din Moldova propune crearea stimulentele financiare sub formă de suport financiar nerambursabil și alocații în calitate de instrumente și politici de promovare a schimbării comportamentale privind consumul de energie de către consumatorii casnici, prin valorificarea resurselor financiare colectate în cadrul Programului privind implementarea schemei de obligații în domeniul eficienței energetice, aprobat prin Hotărâre de Guvern.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul Hotărârii Guvernului nu transpune careva prevederi ale legislației Uniunii Europene.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul Programului de finanțare Fondul pentru Eficiență Energetică în sectorul Rezidențial din Moldova (în continuare – FEERM) are drept scop crearea stimulentele financiare sub formă de grant și alocații, în calitate de stimulente financiare acordate beneficiarilor din cadrul FEERM, în calitate de măsură de politică în domeniul eficienței energetice, în vederea îmbunătățirii eficienței energetice de către consumatorii finali din sectorul rezidențial (în continuare – consumatori casnici).

Valorificarea resurselor financiare în cadrul FEERM este organizată în bază de produse de finanțare destinate finanțării proiectelor de eficiență energetică și valorificare a surselor regenerabile de energie în cadrul clădirilor din sectorul rezidențial.

Obiectivul general al FEERM este promovarea și facilitarea utilizării eficiente a energiei de către consumatorii casnici prin valorificarea potențialului de eficientizare a consumului de energie în

clădirile din sectorul rezidențial, rezultând în reducerea cheltuielilor populației pentru resurse energetice, sporirea nivelului de confort în locuințe, îmbunătățirea aspectului estetic al clădirilor, creșterea valorii imobilelor și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.

FEERM urmărește atingerea următoarelor obiective specifice pe perioada implementării:

1. Realizarea a minimum 5.76 mii tone echivalent petrol (ktep) de noi economii de energie la consumatorii casnici;
2. Asigurarea renovării unei suprafețe încălzite de cel puțin 507 mii m² din clădirile din sectorul rezidențial.

FEERM este organizat sub forma unei subdiviziuni interne în cadrul Instituției Publice Centrul Național pentru Energie Durabilă (în continuare – *CNED*) și este destinat asociațiilor de proprietari din condominiu (în continuare – asociații) și proprietarilor de case individuale, în calitate de solicitanți de stimulente financiare pentru implementarea proiectelor de eficiență energetică și valorificare a surselor regenerabile de energie în cadrul clădirilor deținute de aceștia.

Stimulentele financiare, conform produselor de finanțare, sunt oferite solicitanților în baza următoarelor criterii de eligibilitate:

- 1) nu are restanțe față de bugetul public național;
- 2) nu are inițiate proceduri judiciare care ar periclita derularea proiectului de eficiență energetică și de valorificare a surselor regenerabile de energie;
- 3) întrunește următoarele criterii specifice:
 - a) pentru asociații:
 - este înregistrat în Registrul de stat al unităților de drept din Republica Moldova;
 - dispune de hotărârea adunării generale a asociației privind aprobarea reabilitării energetice a blocului locativ, a quantumului contribuției beneficiarului, precum și a modului de finanțare a acesteia (capital propriu sau credit bancar);
 - confirmă disponibilitatea acoperirii contribuției beneficiarului, în conformitate cu prevederile produsului de finanțare;
 - nu are restanțe față de prestatorii de servicii intermediare, furnizorii de resurse energetice (energie electrică, gaze naturale, energie termică), apă și canalizare, și/sau servicii publice de comunicații electronice, în conformitate cu prevederile produsului de finanțare;
 - nu este în procedură de insolvență sau în curs de lichidare;
 - b) pentru proprietari ai caselor individuale:
 - confirmă disponibilitatea acoperirii contribuției beneficiarului, și anume prin: documentele privind veniturile confirmate, în cazul achitării acesteia din contul mijloacelor financiare proprii ale proprietarului și/sau decizia băncii de acordare a creditului;
 - nu are restanțe la serviciile comunale și necomunale prestate conform contractelor încheiate direct cu prestatorii de servicii, precum și pentru întreținerea, deservirea și reparația proprietății comune, în situația când casele individuale sânt amplasate pe terenurile aferente, transmise în administrarea asociației, și în cazul beneficiarii de aceste servicii, indiferent dacă proprietarii acestor case sânt sau nu membri ai asociației menționate;
- 4) proiectele întrunesc următoarele cerințe:
 - a) promovează soluții de renovare, fezabile din punct de vedere tehnico-economic, cu respectarea principiului “eficiența energetică înainte de toate”, în baza raportului de audit energetic efectuat de către un auditor energetic calificat și înregistrat în Registrul electronic al auditorilor energetici;
 - b) soluțiile promovate demonstrează un nivel minim de economii de energie în funcție de categoria măsurilor propuse spre implementare;
 - c) respectă pentru fiecare categorie de măsuri plafonul maxim de finanțare stabilit în baza

produsului de finanțare respectiv;

- d) de fezabilitate tehnică, care constă în evaluarea a cel puțin următoarelor aspecte:
- relevanța soluțiilor propuse pentru necesitățile specifice ale clădirii/clădirilor;
 - corespunderea caracteristicilor sistemelor, tehnologiilor și materialelor propuse cerințelor tehnice minime înaintate;
 - respectarea tuturor cerințelor normative și a reglementărilor tehnice aplicabile, inclusiv referitoare la autorizarea lucrărilor de construcție și calitatea în construcții;
 - starea tehnică a clădirii în baza raportului de expertiză tehnică a clădirii, elaborat în conformitate cu cerințele legislației;
 - corespunderea planului și calendarului de execuție cu setul de măsuri propuse și gradul de complexitate a proiectului;
 - corectitudinea și completitudinea estimărilor privind costurile proiectului, inclusiv a celor legate de proiectare, instalare, mentenanță etc;
 - capacitatea soluțiilor propuse de asigurare a economiilor de energie și reducere a emisiilor cu efect de seră în raport cu obiectivele propuse;
 - prevederea măsurilor ce permit asigurarea acțiunilor de monitorizare, raportare și verificare a rezultatelor proiectelor implementate etc.
- e) de fezabilitate economico-financiară, în baza analizei cost-beneficiu, care constă în evaluarea a cel puțin următoarelor aspecte:
- eficiența economică a proiectului, în baza indicatorilor (venitul net actualizat, rata internă de rentabilitate și/sau durata de recuperare a investiției) stabiliți în conformitate cu metoda selectată pentru produsul financiar respectiv;
 - capacitatea asigurării contribuției beneficiarului în conformitate cu condițiile de finanțare pentru produsul financiar respectiv.
- f) care țin de respectarea cerințelor de responsabilitate socială, de mediu și de guvernanță, necare, care constă în evaluarea a cel puțin următoarelor aspecte:
- conformarea proiectului cu prevederile legislației în domeniul protecției mediului și schimbărilor climatice;
 - proiectul ar trebui să aibă o abordare sustenabilă, utilizând materiale și tehnologii care au un impact redus asupra mediului și care sunt durabile pe termen lung;
 - corespunderea structurii de guvernanță a asociațiilor cu prevederile Legii nr.187/2022 cu privire la condominiu;
 - demonstrarea respectării drepturilor sociale și în procesul decizional al asociației.

La elaborarea și aprobarea produselor de finanțare se va ține cont de necesitatea promovării proiectelor în cadrul:

- 1) gospodăriilor vulnerabile, inclusiv în cele aflate în situație de sărăcie energetică, și, după caz, în cele atribuite la locuințe sociale;
- 2) asociațiilor reorganizate prin transformare în asociații de proprietari din condominiu în temeiul art. 87 din Legea 187/2022 cu privire la condominiu;
- 3) asociațiilor cu blocuri locative și caselor individuale racordate la SACET;
- 4) asociațiilor ce demonstrează existența fondului de reparație și dezvoltare;
- 5) asociațiilor cu blocuri locative unde există sistem de distribuție a agentului termic pe orizontală, inclusiv contoare individuale pentru fiecare apartament racordat.

Proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului de finanțare Fondul pentru Eficiență Energetică în sectorul Rezidențial din Moldova stabilește tipurile proiectelor, lucrărilor și cheltuielilor neeligibile pentru finanțare din contul resurselor financiare ale FEERM.

Astfel, în cadrul FEERM nu sunt eligibile pentru finanțare:

- 1) proiectele, care promovează măsuri de eficiență energetică și valorificare a surselor regenerabile de energie la nivel individual de proprietari din condominiu din blocurile locative;

- 2) proiectele, care promovează măsuri privind deconectarea de la SACET sau instalarea sistemelor individuale de producere a energiei termice în raza de acțiune a SACET;
- 3) proiectele care promovează măsuri de eficiență energetică și valorificare a surselor regenerabile de energie în cadrul construcțiilor temporare sau care nu sunt date în exploatare, cu excepțiile stabilite în conformitate cu produsul de finanțare;
- 4) clădiri nesigure, cu probleme structurale grave, constatate în baza raportului de expertiză tehnică a clădirii, elaborat în conformitate cu cerințele legislației;
- 5) lucrări de reparație a clădirilor, unităților acestora și a sistemelor ingineresti aferente, în urma cărora nu se obțin economii de energie măsurabile directe, cu excepția lucrărilor minore de reparație sau instalare, în conformitate cu produsul de finanțare, care sunt strict necesare pentru a proteja sau facilita implementarea măsurilor de eficiență energetică și de valorificare a surselor regenerabile de energie eligibile spre finanțare în cadrul FEERM și care se încadrează în plafonul maxim de finanțare stabilit conform produsului de finanțare respectiv.

În cadrul FEERM sunt stabilite următoarele cheltuieli neeligibile din contul stimulentele financiare, precum și a contribuției beneficiarului:

- 1) costuri pentru achiziția de bunuri și servicii ori cota-parte a acestora acoperite de alte programe/proiecte de asistență și/sau subvenții de stat;
- 2) costuri suportate înainte de depunerea cererii de către solicitant la componenta II prevăzută la pct.15, cu excepția costurilor serviciilor de elaborare a rapoartelor de audit energetic efectuate de către un auditor energetic calificat și înregistrat în Registrul electronic al auditorilor energetici și costurile serviciilor de proiectare;
- 3) achiziționarea bunurilor de mână a doua (second hand), cu excepția situațiilor prevăzute în manualul operațional pentru implementarea FEERM;
- 4) impozite și taxe care nu se includ în valoarea bunurilor, conform situațiilor financiare, cu excepția TVA;
- 5) plăți de locațiune a spațiilor și echipamentelor, care nu sunt necesare pentru implementarea proiectelor finanțate în cadrul FEERM;
- 6) consumabile și cheltuieli administrative;
- 7) cheltuieli de remunerare a membrilor organelor de conducere și angajaților asociației;
- 8) costurile aferente exploatării instalațiilor, de întreținere și reparație a clădirii, cu excepția celor menționate la pct. 11, precum și amenajare a teritoriului;
- 9) achiziționarea de terenuri și clădiri;
- 10) achiziția de autovehicule pentru necesitățile asociației, membrilor organelor de conducere și angajaților asociației.

În conformitate cu proiectul Hotărârii Guvernului, programul de finanțare este structurat în trei componente: (1) componenta I – informare și promovare; (2) componenta II – identificare, selectare și finanțare și (3) componenta III – monitorizare și evaluare.

Componenta I are scopul de diseminare a informației privind obiectivele, produsele de finanțare disponibile și avantajele acestora, condițiile de eligibilitate și evaluare, derularea implementării tuturor etapelor FEERM pentru eliminarea barierelor informaționale și atingerea obiectivului privind valorificarea resurselor financiare în cadrul FEERM. În cadrul acesteia este stabilită obligația CNED de:

- acordare a suportului informațional asociațiilor și proprietarilor de case individuale pentru a facilita participarea la FEERM;
- elaborare a materialelor promoționale, inclusiv a informațiilor, sfaturilor tehnice specializate și exemple de soluții tehnologice fiabile oferite de piață pentru renovarea clădirilor rezidențiale, inclusiv pentru creșterea gradului de conștientizare a efectului diferitor grade de renovare (simplă, medie și profundă) asupra performanței energetice a clădirilor;
- elaborare a ghidului de aplicare la FEERM și publicare a acestuia pe pagina web oficială a

CNED;

- organizare a evenimentelor de promovare a FEERM.

În cadrul componentei II sunt stabilite condițiile pentru identificarea, selectarea și finanțarea proiectelor beneficiarilor. Stimulentele financiare se acordă beneficiarilor FEERM în limita bugetului disponibil, având scopul de facilitare a realizării proiectelor de renovare a blocurilor locative și caselor individuale prin implementarea măsurilor de eficiență energetică și valorificare a surselor regenerabile de energie.

Stimulentul financiar sub formă de grant este dedicat următoarelor categorii de beneficiari: 1) asociații și 2) proprietari ai caselor individuale.

Stimulentul financiar sub formă de alocație este dedicat beneficiarilor FEERM, proprietari din condominiu și proprietari ai caselor individuale. Alocațiile sunt acordate din contul Fondului de reducere a vulnerabilității energetice și/sau resurselor financiare atrase sub formă de donații sau granturi în baza acordurilor semnate cu partenerii de dezvoltare și donatorii.

Suma alocației constituie cel mult 90% din valoarea contribuției beneficiarului pentru investiția eligibilă. Suma alocației este corelată cu categoria de vulnerabilitate energetică a gospodăriei vulnerabile din care face parte proprietarul respectiv, după caz. Suplimentar, pentru proprietarii din condominiu, suma alocațiilor este corelată cu cota de contribuție a proprietarului respectiv din condominiu la finanțarea cheltuielilor asociației, conform prevederilor Legii nr. 187/2022 cu privire la condominiu.

Grantul constituie cel mult 70% din valoarea investiției eligibile și nu poate depăși plafonul maxim de finanțare stabilit în conformitate cu produsul de finanțare aplicabil pentru fiecare categorie de beneficiar.

Resursele financiare sunt acordate exclusiv pentru acoperirea costului investiției eligibile, în conformitate cu produsul de finanțare respectiv, elaborat și aprobat de Instituția Publică Centrul Național pentru Energie Durabilă.

În cadrul componentei II este stabilit că fiecare produs de finanțare dezvoltat în cadrul FEERM va specifica, dar nu se va limita la următoarele aspecte:

- a) categoria de beneficiari eligibilă;
- b) condițiile acordării stimulentele financiare;
- c) categoriile de măsuri de eficiență energetică și de valorificare a surselor regenerabile de energie, precum și lucrări de reparație a clădirilor eligibile pentru finanțare;
- d) plafonul maxim de finanțare stabilit pentru fiecare categorie de măsuri;
- e) lista indicativă a măsurilor de eficiență energetică și de valorificare a surselor regenerabile de energie pentru fiecare categorie de beneficiari;
- f) nivelul minim de economii de energie a fi asigurate de fiecare categorie de măsuri;
- g) cerințele detaliate cu privire la tipul și caracteristicile materialelor și echipamentelor eligibile pentru finanțare;
- h) clasa energetică a clădirii ce urmează a fi obținută ca rezultat al implementării proiectului.

Principiile, procedurile și regulile ce urmează a fi aplicate la implementarea fiecărui produs financiar, precum și modalitatea de identificare, selectare și finanțare a beneficiarilor în cadrul componentei II se descriu în manualul operațional pentru implementarea programului de finanțare și în ghidul de aplicare la FEERM, care FEERM printre altele va include, dar nu se va limita la următoarele aspecte:

- a) modalitatea de depunere și colectare a cererilor de participare;
- b) principiile, procedurile și regulile aplicate pentru evaluarea eligibilității și a fezabilității tehnice, economico-financiare și de mediu, selectarea și modul de acordare a stimulentele financiare;

- c) aprobarea spre finanțare;
- d) etapele și modul de implementare a proiectelor acceptate spre finanțare;
- e) proiectul contractului de finanțare și semnarea acestuia;
- f) finanțarea;
- g) monitorizarea procesului de implementare și post-implementare;
- h) condițiile de modificare și încetare a contractului de finanțare, și efectele încetării;
- i) formulare, modele și șabloane aplicabile actelor necesare etc.

De asemenea, în cadrul componentei II este stabilit că:

- pentru a participa la FEERM, fiecare solicitant depune o cerere/formular de aplicare, care conține în mod obligatoriu un set de acte indicat în manualul operațional pentru implementarea FEERM și în ghidul de aplicare la FEERM;
- perioada de înscriere și de depunere a cererilor de participare este anunțată pe paginile web oficiale ale Ministerului Energiei și a Instituției Publice Centrul Național pentru Energie Durabilă;
- acordarea stimulentei financiare în cadrul FEERM este condiționată de asigurarea contribuției beneficiarului în valoare egală cu diferența dintre valoarea totală a proiectului și valoarea stimulentei financiare eligibile în conformitate cu condițiile produsului de finanțare aplicabil;
- beneficiarii care nu dispun de resurse financiare proprii suficiente pentru implementarea proiectului aprobat spre finanțare pot acoperi insuficiența de capital din surse creditare sau prin intermediul contractelor de performanță energetică în conformitate cu prevederile alin. (13), art. 8 din Legea nr. 139/2018 cu privire la eficiența energetică;
- beneficiarii pot solicita stimulente financiare până la atingerea plafonului maxim de finanțare stabilit în conformitate cu produsul de finanțare aplicabil pentru fiecare categorie de beneficiar;
- responsabilitățile privind implementarea proiectului sunt stabilite în conformitate cu produsul de finanțare aplicabil și condițiile contractului de finanțare;
- instituția Publică Centrul Național pentru Energie Durabilă are obligația de a oferi suport informațional și metodologic, precum și ghidaj beneficiarului în procesul de implementare a proiectului, la solicitarea ultimului.

Comitetul de finanțare și risc al CNED examinează raportul de evaluare a dosarelor solicitanților de suport din cadrul FEERM și decide cu privire la acceptarea și aprobarea spre finanțare sau respingerea acestora.

Activitățile componentei III au scopul de monitorizare a realizării proiectelor finanțate în cadrul FEERM, identificarea și diminuarea riscurilor care pot amenința implementarea cu succes a proiectului, inclusiv prin neasigurarea nivelului minim de economii de energie pentru fiecare categorie de măsuri implementate, și afecta negativ durabilitatea măsurilor implementate.

CNED va asigura evaluarea de pre-finanțare, monitorizarea și evaluarea post-finanțare privind implementarea fiecărui proiect finanțat în cadrul FEERM, în baza unui sistem de monitorizare, raportare și verificare anuală a economiilor de energie obținute în rezultatul implementării măsurilor de eficiență energetică și valorificare a surselor regenerabile de energie în cadrul proiectelor finanțate din resursele financiare ale FEERM. Sistemul respectiv de monitorizare, raportare și verificare anuală a economiilor de energie va fi elaborat și pus în aplicare de CNED.

Proiectul Hotărârii Guvernului prevede că perioada de implementare a FEERM este corelată cu durata implementării schemei de obligații în domeniul eficienței energetice prin intermediul Programului SOEE, aprobat prin Hotărâre Guvernului, și se stabilește 1 ianuarie 2024 – 31 decembrie 2027.

Bugetul FEERM este constituit din mijloacele financiare colectate în cadrul Programului privind implementarea schemei de obligații în domeniul eficienței energetice pentru perioada 2024-2026, granturi și donații din partea partenerilor de dezvoltare și/sau organizațiilor internaționale precum și

din mijloacele financiare prevăzute în cadrul Fondului de reducere a vulnerabilității energetice, alte mijloace neinterzise de lege. Bugetul FEERM este constituit din mijloacele financiare colectate în cadrul Programului privind implementarea schemei de obligații în domeniul eficienței energetice pentru perioada 2024-2026, granturi și donații din partea partenerilor de dezvoltare și/sau organizațiilor internaționale precum și din mijloacele financiare prevăzute în cadrul Fondului de reducere a vulnerabilității energetice pentru implementarea măsurilor prevăzute la art. 5 alin. (1) lit. c) din Legea 241/2022 privind Fondul de reducere a vulnerabilității energetice, alte mijloace neinterzise de lege.

Gestionarea, monitorizarea și controlul programului de finanțare este pusă în responsabilitatea CNED, care, în procesul de implementare a programului de finanțare, va urmări realizarea următorilor indicatori de produs:

- 1) cel puțin patru activități de mediatizare și informare cu privire la promovarea FEERM organizate;
- 2) asigurarea renovării unei suprafețe încălzite de cel puțin 373 m² în blocurile de locuit și cel puțin 134 m² în case individuale;
- 3) realizarea a minimum 5.76 mii tone echivalent petrol de noi economii de energie la consumatorii finali din sectorul rezidențial.

De asemenea, în procesul de implementare a programului de finanțare, CNED va urmări realizarea următorilor indicatori de rezultat:

- 1) cel puțin 50% din suprafețele încălzite supuse renovării în cadrul FEERM revin gospodăriilor vulnerabile, inclusiv celor aflate în situație de sărăcie energetică, și, după caz, celor atribuite la locuințe sociale;
- 2) cel puțin 75% din valoarea stimulentei financiare acordate este alocată pentru acoperirea cheltuielilor pentru realizarea măsurilor de eficiență energetică și valorificarea surselor regenerabile de energie în cadrul blocurilor de locuit;
- 3) cel puțin 50% din valoarea stimulentei financiare acordate vor fi alocate asociațiilor cu blocuri locative și proprietarilor cu case individuale, racordate la SACET.

Funcția de supraveghere și de evaluare a activităților și a modului de implementare a FEERM este exercitată de către Consiliul CNED, care aprobă manualul operațional și raportul anual de implementare a programului de finanțare.

5. Fundamentarea economico-financiară

În conformitate cu În temeiul art. 7¹ alin. (6) și art. 10 alin (2) lit. e) din Legea nr.139/2018 cu privire la eficiența energetică, proiectul Programului de finanțare Fondul pentru Eficiență Energetică în sectorul Rezidențial din Moldova (în continuare – FEERM) are drept scop crearea instrumentelor financiare sub formă de grant și alocații, în calitate de stimulente financiare acordate beneficiarilor din cadrul FEERM, în calitate de măsură de politică în domeniul eficienței energetice, în vederea îmbunătățirii eficienței energetice de către consumatorii finali din sectorul rezidențial (consumatori casnici), prin valorificarea resurselor financiare colectate în cadrul Programului privind implementarea schemei de obligații în domeniul eficienței energetice pentru perioada 2024-2026, aprobat de Guvern și din contul Fondului de reducere a vulnerabilității energetice (FRVE) în calitate de măsuri de asistență socială pentru reducerea vulnerabilității energetice.

Bugetul anual al FEERM, fiind parte a bugetului CNED, este corelat cu volumul și disponibilitatea resurselor financiare colectate în cadrul Programului SOEE 2024-2026, aprobat de Guvern și mijloacele financiare prevăzute în cadrul Fondului de reducere a vulnerabilității energetice pentru acordarea stimulentei financiare sub formă de alocație beneficiarilor FEERM, proprietari din condominiu și proprietari ai caselor individuale, încadrați în una din categoriile de vulnerabilitate, în conformitate cu art. 7 din Legea 241/2022 privind Fondul de reducere a vulnerabilității energetice.

Cheltuielile administrative ale CNED pentru gestionarea, monitorizarea și controlul implementării FEERM sunt plafonate în mărime de până la 10% din bugetul anual al FEERM, conform prevederilor art. 11 alin. (3) din Legea 139/2018 cu privire la eficiența energetică și urmează a fi suportate din cadrul bugetului CNED, fără a fi necesare resurse adiționale a fi alocate din contul bugetului de stat.

Astfel, pentru perioada de implementare a FEERM, 1 ianuarie 2024 – 31 decembrie 2027 pentru realizarea indicatorilor de produs propuși în proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului finanțare sunt necesare resurse financiare în conformitate cu următorul tabel:

Categoria de cheltuieli	Suma, lei	Sursa
Grant	1,029,973,850	Programul privind implementarea schemei de obligații în domeniul eficienței energetice 2024-2026
Alocații	326,501,385	Fondul pentru reducerea vulnerabilității energetice
Cheltuieli administrative CNED	135,647,523	Programul privind implementarea schemei de obligații în domeniul eficienței energetice 2024-2026

Este de menționat că la elaborarea calculelor cu privire la estimarea impactului asupra bugetului de stat pentru alocațiile din contul Fondului de Reducere a Vulnerabilității Energetice au fost luate în considerare următoarele informații, care derivă din prevederile Programului de Finanțare, cum ar fi: cheltuielile specifice medii pentru aplicarea măsurilor pentru renovarea medie a 1 m² de suprafață încălzită, suprafața încălzită ce urmează a fi supusă renovării în rezultatul implementării Programului FEERM, ponderea contribuției beneficiarilor, ponderea maximă a alocației din contul contribuției beneficiarilor pe categorii de vulnerabilitate energetică din sezonul 2023-2024¹.

De menționat că conform legii bugetului pentru anul 2024, din fondul de reducere a vulnerabilității energetice, pentru implementarea proiectelor de eficiență energetică în cadrul FEERM au fost alocate 75 milioane lei.

Astfel, pentru implementarea FEERM pe parcursul perioadei 1 ianuarie 2024 – 31 decembrie 2027 sunt necesare aproximativ 1.5 miliarde lei. Totodată, aproximativ 1.44 miliarde lei este estimat a fi colectate în cadrul Programului privind implementarea schemei de obligații în domeniul eficienței energetice pentru perioada 2024-2026, conform HG ce urmează a fi aprobată de Guvern și care a fost estimat că vor fi valorificate în proporție de cca. 80%.

Valorificarea resurselor financiare în cadrul FEERM urmează a fi organizată în bază de produse de finanțare destinate finanțării proiectelor de eficiență energetică și valorificare a surselor regenerabile de energie în cadrul clădirilor din sectorul rezidențial. Măsurile de eficiență energetică ce vor fi implementate în sectorul rezidențial vor avea un efect de reducere cu până la 50% a consumului de energie în clădirile reabilite în cadrul FEERM, iar prin aceasta – un impact pozitiv semnificativ pe termen lung asupra facturilor populației beneficiare a produselor de finanțare respective.

Astfel, implementarea FEERM va contribui la reducerea cheltuielilor bugetului de stat alocate anual pentru acordarea ajutorului pentru perioada rece a anului, în calitate de compensații pentru consumul de resurse energetice (gaze naturale, energie termică și electrică, lemne și/sau cărbune) pentru gospodăriile vulnerabile, inclusiv în cele aflate în situație de sărăcie energetică.

¹ <https://social.gov.md/comunicare/comunicate/guvernul-a-aprobat-plafoanele-maxime-si-preturile-compensate-la-energie-pentru-perioada-noiembrie-2023-martie-2024/>

Mai mult, măsurile de eficiență energetică vor contribui la renovarea clădirilor respective, ceea ce va avea impact pozitiv asupra condițiilor de trai a locatarilor, dar și asupra valorii imobilelor reabilite.

Adițional, implementarea proiectelor de îmbunătățire a eficienței energetice în cadrul programului dat de finanțare vor avea un impact pozitiv la nivelul întregii economii naționale, inclusiv un nivel sporit al securității aprovizionării cu energie prin reducerea costurilor la importurile de resurse energetice. Beneficii adiționale vor fi înregistrate din creșterea activității economice ca rezultat a investițiilor în reabilitarea energetică a clădirilor. Reducerea facturilor la energie pentru populație crește nivelul disponibil pentru alte cheltuieli, bunuri și servicii. Investițiile în reabilitarea energetică a clădirilor stimulează creșterea economică în sectorul construcțiilor, în industria producătoare a materialelor de construcții, în sectorul transporturilor și serviciilor, etc. Aceste procese stimulează piața muncii prin crearea de locuri de muncă. La fel, procesele investiționale în reabilitarea energetică a clădirilor, bazate pe strategii pe termen mediu și lung, cu un grad mare de previzibilitate, facilitează piața serviciilor energetice și activitatea companiilor de prestare a serviciilor în acest domeniu. Nu în ultimul rând, prin sporirea performanței energetice a clădirilor din sectorul rezidențial se aduc beneficii de sănătate pentru populație și reduceri asociate cheltuielilor în medicină.

Astfel, beneficiile economice și sociale cumulative ca rezultat al implementării programului de finanțare sunt estimate a genera un efect economic de cca. 4 ori mai mare decât beneficiile economice directe.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Proiectul Hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Programului de finanțare Fondul pentru Eficiență Energetică în sectorul Rezidențial din Moldova propune crearea instrumentelor financiare sub formă de grant și alocații, în calitate de stimulente financiare acordate beneficiarilor din cadrul FEERM, în calitate de măsură de politică în domeniul eficienței energetice, în vederea îmbunătățirii eficienței energetice de către consumatorii finali din sectorul rezidențial, în conformitate cu art. 7¹ alin. (6) și art. 10 alin (2) lit. e) din Legea nr.139/2018 cu privire la eficiența energetică.

Proiectul Hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Programului de finanțare Fondul pentru Eficiență Energetică în sectorul Rezidențial din Moldova creează cadrul normativ pentru valorificarea resurselor financiare colectate în cadrul Programului privind implementarea schemei de obligații în domeniul eficienței energetice, aprobat prin Hotărâre de Guvern.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

Proiectul de lege este supus avizării și consultării publice în conformitate cu prevederile cadrului legal al Republicii Moldova.

În conformitate cu procedurile stabilite pentru transparența în procesul decizional și în vederea elaborării actelor normative, proiectul Hotărârii Guvernului și nota informativă vor fi plasate pentru inițierea procedurii de avizare/expertizare și consultare publică, pe platforma guvernamentală (www.particip.gov.md).

În procesul de consultări publice vor fi implicate următoarele părți interesate, prin solicitarea avizelor și organizarea ședințelor de lucru, parte a proiectului:

- Cancelaria de Stat;
- Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării;
- Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale;

- Ministerul Muncii și Protecției Sociale;
- Ministerul Finanțelor;
- Ministerul Mediului;
- Ministerul Justiției;
- Centrul Național Anticorupție;
- Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică;
- Agenția Proprietății Publice;
- Agenția pentru Eficiență Energetică;
- Asociațiile de coproprietari în condominiu;
 - Asociația Consumatorilor de Energie din Republica Moldova;
 - Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova;
 - Institutul de Energetică.
- Partenerii de dezvoltare și organizațiile internaționale (Delegația UE, Banca Mondială, BERD, BEI, AFD, KfW, Secretariatul Comunității Energetice, etc.).

Proiectul de Hotărâre de Guvern urmează a fi supus expertizei anticorupție și expertizei juridice în cadrul procesului de avizare/expertizare și consultare publică.

8. Constatările expertizei anticorupție

Proiectul de Hotărâre de Guvern urmează a fi supus expertizei juridice, conform art.35 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, iar rezultatele examinării acesteia au fost reflectate în Sinteza obiecțiilor și propunerilor.

9. Constatările expertizei de compatibilitate

Prezentul proiect de Hotărâre de Guvern nu conține norme privind armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

10. Constatările expertizei juridice

Proiectul de Hotărâre de Guvern urmează a fi supus expertizei juridice, conform art.37 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, iar rezultatele examinării acesteia au fost reflectate în Sinteza obiecțiilor și propunerilor.

11. Constatările altor expertize

Proiectul nu conține prevederi de reglementare a activității de întreprinzător în sensul Legii nr. 235/2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător, astfel decăzând necesitatea examinării acestuia de către Grupul de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător, conform Legii nr. 235/2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător.

De asemenea, proiectul nu cade sub incidența altor expertize necesare a fi efectuate în condițiile Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

Ministrul Energiei

Victor PARLICOV

Nr.05 - 2223 din 20 decembrie 2023

Cancelaria de Stat
email: cancelaria@gov.md

CERERE

*privind înregistrarea de către Cancelaria de Stat a proiectului Hotărârii Guvernului
cu privire la aprobarea Programului de finanțare Fondul pentru Eficiență
Energetică în sectorul Rezidențial din Republica Moldova*

Nr. crt.	Criterii de înregistrare	Nota autorului
1.	Tipul și denumirea proiectului	Proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului de finanțare Fondul pentru Eficiență Energetică în sectorul Rezidențial din Republica Moldova
2.	Autoritatea care a elaborat proiectul	Ministerul Energiei
3.	Justificarea depunerii cererii	Proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului de finanțare Fondul pentru Eficiență Energetică în sectorul Rezidențial din Republica Moldova este elaborat în temeiul art. 7 ¹ alin. (6) și art. 10 alin (2) lit. e) din Legea nr.139/2018 cu privire la eficiența energetică (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, Nr. 309-320, art. 476) , cu modificările ulterioare
4.	Lista autorităților și instituțiilor a căror avizare este necesară	Cancelaria de Stat; Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării; Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale; Ministerul Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Finanțelor; Ministerul Mediului; Ministerul Justiției;

		Centrul Național Anticorupție; Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică; Agenția Proprietății Publice.
5.	Termenul-limită pentru depunerea avizelor/expertizelor	10 zile lucrătoare.
6.	Numele, prenumele, funcția și datele de contact ale persoanei responsabile de promovarea proiectului	Nicolae OLARI, Șef Direcție, Direcția eficiență energetică Ministerul Energiei tel.: (+373 22) 250-665 e-mail: nicolae.olari@energie.gov.md ;
7.	Anexe:	Proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului de finanțare Fondul pentru Eficiență Energetică în sectorul Rezidențial din Republica Moldova Notă Informativă la proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului de finanțare Fondul pentru Eficiență Energetică în sectorul Rezidențial din Republica Moldova.

Ministrul Energiei

Victor PARLICOV

Ex. COLUN Valerian, Expert, Direcția Eficiență Energetică, tel. 250-690